

Terugblik

Op 26 oktober jl. heeft de derde bijeenkomst van de Vaccinatiealliantie plaatsgevonden. Net zoals bij de online 'special' over COVID-19 vond deze bijeenkomst vanwege de huidige coronamaatregelen online plaats. Het programma bestond deze keer uit drie werksessies met de volgende onderwerpen:

1. 'Het wegnemen van onrust over bijwerkingen' onder begeleiding van Bijwerkingencentrum Lareb
2. 'Volwassenenvaccinatie: drivers of performance' onder begeleiding van de Nederlandse Influenza Stichting (NIS)
3. 'Vaccineren tegen HPV' onder begeleiding van het netwerk 'Nederland HPV-kankervrij'

Van elke werksessie is een verslag gemaakt. Die verslagen vindt u hieronder. Tegelijkertijd vond er in het kader van de Vaccinatiealliantie een bijeenkomst van de Denktank Desinformatie. Ook van deze bijeenkomst treft u het verslag hieronder. Ondanks de aangepaste vorm vonden wij het erg fijn om wederom de kracht van de Vaccinatiealliantie en de Denktank Desinformatie te mogen ervaren. Hartelijk dank daarvoor!

Werkessie 1:

Het wegnemen van de onrust over bijwerkingen

Onder begeleiding van (10)(2e) (Lareb), (10)(2e) (Lareb) en (10)(2e) (RIVM)

Doel

Het doel van deze werkessie was om inzicht te geven in de factoren die een rol spelen bij de keuze van ouders en kinderen om zich wel of niet te (laten) vaccineren. Tijdens de werkessie is gebrainstormd over hoe om te gaan met deze factoren.

Belangrijkste bespreekpunten

- Er zijn verschillende factoren die een rol spelen bij de keuze wel/niet vaccineren: vertrouwen, kennis over angst voor bijwerkingen en de veiligheid van vaccins, de beschikbaarheid en vindbaarheid van betrouwbare informatie, en de rol van (sociale) media.
- Het creëren van vertrouwen (offline) is het allerbelangrijkste. Hierbij spelen verschillende elementen een rol: de tijd die vertrouwen opbouwen kost, de ruimte voor persoonlijk contact tussen ouders/kinderen en de professional, de ruimte voor het voeren van een gesprek tussen ouders/kinderen en de professional (denk bijvoorbeeld aan de (huis)arts in de spreekkamer), en de beschikbaarheid van tools die zulke gesprekken moeten faciliteren.
- Daarnaast is het belangrijk om betrouwbare informatie (online) beschikbaar te hebben. Hierbij is het van belang om in te spelen op het (online) zoekgedrag van ouders en kinderen, dat betrouwbare informatie niet alleen beschikbaar is op websites van verschillende overheidsinstanties maar ook bij alle andere betrokken organisaties, en dat de websites van deze organisaties onderling naar elkaar doorverwijzen.
- Verder is het belangrijk om vooraf na te denken over de mogelijke framing vanuit de media, zodat organisaties zelf hun eigen verhaal kunnen (blijven) maken en beter kunnen inspelen op framing vanuit de media.
- De deelnemers onderschrijven dat het belangrijk is om (twijfelende) ouders en kinderen zelf te blijven betrekken.

Uitkomsten en vervolg

Het blijft belangrijk om te investeren in het creëren van vertrouwen, het vergroten van kennis door betrouwbare en vindbare informatie (online en offline) en (twijfelende) ouders en kinderen te blijven betrekken.

Binnen het Netwerk Patiënteninformatie wordt er samengewerkt om betrouwbare informatie beschikbaar te stellen, en deze vindbaar te maken. Zo wordt er op dit moment gewerkt aan het begrijpelijker maken van de bijsluiter voor vaccinaties (onder andere door middel van animaties). Organisaties buiten dit netwerk worden uitgenodigd om vooral gebruik te maken van de al beschikbare informatie, en om mee te denken over hoe informatie nog beter beschikbaar gesteld kan worden, en deze beter vindbaar te maken.

Denktank Desinformatie

Onder begeleiding van (10)(2e)

Doel

Het doel van deze bijeenkomst was om een strategie te ontwikkelen waarmee desinformatie over vaccinaties in het algemeen, en de aankomende COVID-19 vaccinatie in het bijzonder, bestreden kan worden.

Belangrijkste bespreekpunten

- De bijeenkomst werd begeleid door (10)(2e). Hij startte met een uitleg over het denkkader 'polarisatie'. Het denkkader biedt handvaten waarmee het publieke debat kan worden gestuurd om zo tegenstellingen en strijd te verminderen.
- Het denkkader 'polarisatie' laat zien dat de zogenaamde 'pushers' op de polen het debat hoog kunnen laten oplopen. De 'joiners' gaan daarin mee. Er zijn momenteel verschillende tegenstellingen: een belangrijke op het terrein van vaccinaties en coronamaatregelen is de 'vrije burger', en de 'activisten' zoals 'Viruswaanin' versus de 'gevestigde orde' (c.q. de overheid). De polen trekken de aandacht, maar voor de denktank kan 'het stille midden' juist heel belangrijk zijn om het 'wij-tegen-zij' denken tegen te gaan.
- De denktank zit nu vaak in de rol van de bruggenbouwer die de 'pushers' van de tegenpolen in gesprek brengt en ervoor zorgt dat iedereen kennisneemt van dezelfde informatie. Onbedoeld wordt er daardoor ook stelling gekozen (namelijk die van de wetenschappelijke elite of overheid). Duidelijk uitspreken/tegenspreken levert brandstof op voor de 'pushers'.
- De denktank kan meerdere rollen innemen, juist vanwege het diverse profiel van de leden. Om bewust met de middengroep in gesprek te gaan moet de juiste toon worden gevonden. Hierbij gaat het niet alleen om feiten, maar juist ook om de (gevoels-)dynamiek van de groep. Door het rekruteren van de juiste influencers, waarmee je vertrouwen kunt winnen, krijgt deze groep het gevoel te worden gehoord en begrepen. Dit kunnen ook bijvoorbeeld artsen of professionals zijn. Wetenschappers zoals die van het RIVM zijn meestal de bruggenbouwers, die reageren naar beide polen. VWS kan het verhaal van het midden, voor alle doelgroepen (inclusief twijfels), verwoorden en leiderschap tonen.
- Aan het eind van de sessie sloot staatssecretaris Paul Blokhuis aan. De opbrengsten uit de workshop werden met hem gedeeld, en de staatssecretaris kreeg de gelegenheid om met de denktank van gedachten te wisselen over hun inzet om desinformatie rondom de COVID-19 vaccinatie tegen te gaan. Hieruit kwamen de volgende aandachtspunten:
 1. Begin tijdig met het verhaal en zorg dat je daarmee krediet opbouwt. Dan is er meer draagvlak op het moment dat het vaccin er is. Denk na over goede mensen die het verhaal kunnen vertellen.
 2. Niet alleen een positieve boodschap brengen, maar je ook kwetsbaar opstellen, toegeven dat er beperkingen zijn, zoals bijwerkingen, onzekerheden. Als je aangeeft dat er niets kan gebeuren, ben je niet geloofwaardig.
 3. Zorg ook dat je voldoende naar het gevoel kijkt en meer dan alleen de feiten verkondigt.
 4. Goed om in te zetten op 'ambassadeurs', experts vanuit hun professionele achtergrond, maar je kunt ook een authentieke persoon inzetten (bv bekende voetballer) om eenmalig een boodschap te laten verkondigen 'ik neem een vaccin'.

Uitkomsten en vervolg

De denktank heeft zich de afgelopen jaren duidelijk uitgesproken en misvattingen kunnen weerleggen, vaak met wetenschappelijke feiten. Daarbij speelt het onafhankelijke karakter van de leden een belangrijke rol. Voor COVID-19 is onderlinge afstemming en het delen van informatie nodig om zodoende één boodschap/uitstraling te kunnen behouden. VWS plant een vervolgsessie in met leden van de denktank die hebben aangegeven zich extra te willen inzetten voor de bestrijding van desinformatie over de COVID-19 vaccinatie. Het denkkader 'polarisatie' kan in deze vervolgsessie worden toegespitst op de COVID-19 vaccinatie. De denktank blijft zich ondertussen onverminderd inzetten in de bestrijding van desinformatie omtrent vaccinaties in het algemeen.